

SECHENOV UNIVERSITY
LIFE SCIENCES

SIMULATION CENTER
SECHENOV UNIVERSITY
BAKU

OSKİ BƏLƏDÇİSİ

Terapiya

Terapiya üzrə praktiki bacarıqlar

İxtisas:
Müalicə işi

Stansiyanın iş müddəti

Vərdişin yerinə yetirilməsinin ümumi müddəti – 10 dəqiqə

Akkreditə olunan şəxsin stansiyada keçirdiyi vaxt – 8,5 dəqiqədən az olmayaraq (praktik vərdişi vaxtından əvvəl yerinə yetirdikdə “Stansiyaya daxil olun, ID nömrənizi səsləndirin və tapşırıqına qulaq asın” səs komandası verilənə qədər akkreditə olunan şəxs stansiyada qalır).

Praktik vərdişin yerinə yetirilmə müddəti

Komandanı səsləndirmə müddəti	Səs komandası	Akkreditə olunan şəxsin fəaliyyəti	Vərdişin yerinə yetirilməsi müddəti
0'	Stansiyaya daxil olun, ID nömrənizi səsləndirin və tapşırıqına qulaq asın	Stansiyanın tapşırıqına (brifinq) qulaq asın. Stansiyada fəaliyyətin başlanması	0,5'
8,0'	Sizin bir dəqiqəniz qalıb	Stansiyada fəaliyyətin davam etdirilməsi	8,5'
9,0'	Vaxtınız bitdi	Növbəti komandanı gözləyin	1'

Vərdişin yerinə yetirilməsi alqoritmi

№	Akkreditə olunan şəxsin fəaliyyəti
Konsultasiyanın açılışı	
1	Pasiyentlə salamlamaq, özünü təqdim etmək, öz rolunu qeyd etmək
2	Xəstənin tam adını və doğum tarixini dəqiqləşdirmək
Əsas şikayət	
3	Xəstənin şikayətini aydınlaşdırmaq üçün açıq suallardan istifadə etmək (<i>"Buyurun, bu gün Sizi mənə müraciət etməyinizə nə gətirdi?" ...</i>)
4	Xəstə danışığını bitirdikdən sonra onun başqa şikayətləri olub-olmadığını yoxlamaq (<i>"Başqa?"</i>) Xəstə "YOX" deyənə qədər
5	Xəstədən vəziyyəti haqqında daha çox məlumat verməsini təklif etmək (<i>"Vəziyyətiniz barədə mənə ətraflı məlumat verə bilərsinizmi?" ...</i>)
Şikayətlərin tarixi	
6	Site (Yer) – <i>"{Simptom} harda hiss etdiyinizi göstərə bilərsinizmi?" ...</i>
	Onset (Başlanğıc) – <i>"{Simptom} ilk dəfə nə vaxt yarandı?", "Nə vaxtdan bəri {simptom} yaşayırsınız?" ...</i>
	Character (Xarakter) – <i>"{Simptom}-u necə təsvir edərdiniz?", "{Simptom} daimidir, yoxsa gəlib gedir?" ...</i>
	Radiation (Yayılma) – <i>"Başqa yerdə {simptom}-u hiss edirsinizmi?" ...</i>
	Associated symptoms (Əlaqəli simptomlar) – <i>"{Simptom} ilə əlaqələndirə biləcəyiniz hər hansı digər simptomlar varmı (eyni zamanda ortaya çıxdı, birlikdə baş verdi)?" ...</i>
	Time course (Zamanla dəyişməsi) – <i>"{Simptom}-u ən çox nə vaxt hiss edirsiniz?", "{Simptom} zamanla dəyişibmi? Tam olaraq necə?" ...</i>
	Exacerbating or relieving factors (Ağırlaşdırıcı və yüngülləşdirici amillər) – <i>"Bir şey {simptom}-u daha da pisləşdirir ya da aradan qaldırırmi?" ...</i>
	Severity (Şiddət) – <i>"0-dan 10-a qədər miqyasda, 0-in heç bir {simptom} olmadığını və 10-un hiss etdiyiniz ən pis {simptom} olduğunu nəzərə alsaq, {simptom}-un şiddətini necə qiymətləndirərdiniz?"</i>
Fikirlər, narahatlıqlar və gözləntilər (ICE)	
7	Xəstənin öz vəziyyətini necə qəbul etdiyi (Ideas), onları narahat edən fikirləri (Concerns) və məsləhətləşmədən nə gözlədikləri (Expectations) barədə fikir əldə etmək: <i>"Vəziyyətinizi nə ilə əlaqələndirirsiniz?", "Hazırda bu məsələ ilə bağlı sizi ən çox narahat edən nədir?", "Sizcə ən yaxşı fəaliyyət planı hansı olardı?"</i>
Sistem sorğu	
8	Digər bədən sistemlərində müvafiq simptomları soruşmaq: <i>"Digər orqan sistemlərinə simptomlarınız varmı?"</i>
Tibbi və cərrahi tarix	
9	<ul style="list-style-type: none"> • <i>"Hər hansı xroniki xəstəlikləriniz var?", "Hazırda müntəzəm olaraq həkimə müraciət edirsiniz?"</i> • <i>"Əvvəllər hər hansı əməliyyat və ya prosedurlarınız olubmu?"</i>

Dərmanlar	
10	<ul style="list-style-type: none"> • "Hazırda hər hansı reseptlə yazılan və ya reseptsiz dərmanları qəbul edirsinizmi?" • "Hazırda qəbul etdiyiniz dərmanların hər hansı əlavə təsirini müşahidə etmişinizmi?"
Allergiya	
11	Xəstənin allergiyası olub-olmadığını soruşmaq, əgər varsa, onun maddəyə necə reaksiya verdiyini soruşmaq: "Hər hansı bir dərmana və ya ümumiyyətlə allergiyanız varmı?", "Özünü tam olaraq necə göstərir?"
Sosial anamnez	
12	Peşə, iş şəraiti haqqında soruşmaq: "Aktiv və ya daha çox oturaq işiniz var?" ...
13	Zərərli vərdişlər haqqında soruşmaq: "Hər hansı zərərli vərdişləriniz var?"
14	Həyat tərzi, fiziki aktivlik, qidalanma haqqında soruşmaq: "Adi fiziki fəaliyyətiniz və qidalanmanız haqqında məlumat verə bilərsinizmi?"
Ailə anamnezi	
15	Ailə anamnezi haqqında soruşmaq: "Ailənizdə, yaxın qohumlarınızda oxşar simptomlar olubmu? Qohumlarınızda ümumiyyətlə hansı xəstəliklər var?"
Ümumiləşdirmə	
16	Xəstənin şikayətləri barədə dediklərini ümumiləşdirmək : "Beləliklə, biz bildik ki, Sizde... (bütün simptomları və onların xüsusiyyətlərini sadalamaq)"
17	Xəstədən qaçırdığınız başqa bir şey olub olmadığını soruşmaq: "Nəyisə qaçırmışıq? Nəsə əlavə etmək istəyirsiniz?"
Baxışa keçid	
18	Xəstəyə müayinəyə davam edəcəyinizi bildirmək. Ümumi baxışın dəqiq nələri əhatə edəcəyini izah etmək: "İndi ümumi baxışa keçəcəyik. Buraya dərinin, nəbzin müayinəsi, qan təzyiqinin ölçülməsi və ürəyin və ağciyərlərin dinləməsi daxildir"
19	Müayinəyə davam etmək üçün könüllü məlumatlı razılığını almaq: "Siz bu müayinəyə razısınızmi?"
20	Əlavə sualların olub-olmadığını soruşmaq: "Soruğu və ya müayinə ilə bağlı hər hansı başqa suallarınız qalıbmı?"
21	Yoxlama prosesində sual vermək imkanından bəhs etmək: "Müayinə zamanı suallar yaransa, soruşa bilərsiniz"

Ümumi ünsiyyət bacarıqları

- Aktiv dinləmə
- Konsultasiya boyu göz təmasının uyğun səviyyəsi
- Konsultasiya boyu xəstənin sözünü kəsməmək
- Xəstənin anladığı dildə danışmaq. Əlavə izahatlara ehtiyac olub olmadığını yoxlamaq
- Açıq, rahat, lakin peşəkar bədən dili

Əsas şikayət	
Başqa?	Xəstə YOX deyənə qədər
Daha ətraflı	

Site	
Onset	
Character	
Radiation	
Associated symptoms	
Time course	
Exacerbating and relieving factors	
Severity	

Sistem sorğu	
---------------------	--

Ideas	
Concerns	
Expectations	

Past medical & surgical history	
Drug history	
Allergy	
Social history	
Family history	

Çek-list

№	Akkreditə olunan şəxsin fəaliyyəti	Qiymətləndirmə meyarları	
Konsultasiyanın açılışı			
1	Pasiyentlə ünsiyyət qurdu (salamlaşdı, özünü təqdim etdi , öz rolunu qeyd etdi)	☐ bəli	☐ xeyr
2	Pasiyenti identifikasiya etdi (xəstənin tam adını və doğum tarixini dəqiqləşdirdi)	☐ bəli	☐ xeyr
Əsas şikayət			
3	Xəstənin şikayətini aydınlaşdırmaq üçün açıq suallardan istifadə etdi (“Buyurun, bu gün Sizi mənə müraciət etməyinizə nə gətirdi?”...)	☐ bəli	☐ xeyr
4	Xəstə danışığını bitirdikdən sonra onun başqa şikayətləri olub-olmadığını yoxladı (“Başqa?”) Xəstə “YOX” deyənə qədər	☐ bəli	☐ xeyr
5	Xəstədən vəziyyəti haqqında daha çox məlumat verməsini təklif etmək (“Vəziyyətiniz barədə mənə ətraflı məlumat verə bilərsinizmi?”...)	☐ bəli	☐ xeyr
6	Xəstənin sözünü kəsmədən hekayəsini dinlədi	☐ bəli	☐ xeyr
Şikayətlərin tarixi			
7	Site (Yer) – “{Simptom} harda hiss etdiyinizi göstərə bilərsinizmi?” ...	☐ bəli	☐ xeyr
8	Onset (Başlanğıc) – “{Simptom} ilk dəfə nə vaxt yarandı?”, “Nə vaxtdan bəri {simptom} yaşayırsınız?” ...	☐ bəli	☐ xeyr
9	Character (Xarakter) – “{Simptom}-u necə təsvir edərdiniz?”, “{Simptom} daimidir, yoxsa gəlib gedir?” ...	☐ bəli	☐ xeyr
10	Radiation (Yayılma) – “Başqa yerdə {simptom}-u hiss edirsinizmi?” ...	☐ bəli	☐ xeyr
11	Associated symptoms (Əlaqəli simptomlar) – “{Simptom} ilə əlaqələndirə bilərsiniz hər hansı digər simptomlar varmı (eyni zamanda ortaya çıxdı, birlikdə baş verdi)?” ...	☐ bəli	☐ xeyr
12	Time course (Zamanla dəyişməsi) – “{Simptom}-u ən çox nə vaxt hiss edirsiniz?”, “{Simptom} zamanla dəyişibmi? Tam olaraq necə?” ...	☐ bəli	☐ xeyr
13	Exacerbating or relieving factors (Ağırlaşdırıcı və yüngülləşdirici amillər) – “Bir şey {simptom}-u daha da pisləşdirir ya da aradan qaldırırmi?” ...	☐ bəli	☐ xeyr
14	Severity (Şiddət) – “0-dan 10-a qədər miqyasda, 0-ın heç bir {simptom} olmadığını və 10-un hiss etdiyiniz ən pis {simptom} olduğunu nəzərə alsaq, {simptom}-un şiddətini necə qiymətləndirərdiniz?”	☐ bəli	☐ xeyr
Fikirlər, narahatlıqlar və gözləntilər (ICE)			
15	Xəstənin öz vəziyyətini necə qəbul etdiyi, onları narahat edən fikirləri və məsləhətləşmədən nə gözlədikləri barədə fikir əldə etdi: “Vəziyyətinizi nə ilə əlaqələndirirsiniz?”, “Hazırda bu məsələ ilə bağlı sizi ən çox narahat edən nədir?”, “Sizcə ən yaxşı fəaliyyət planı hansı olardı?”	☐ bəli	☐ xeyr

Sistem sorğu			
16	Digər bədən sistemlərində müvafiq simptomları soruşdu: "Digər orqan sistemlərinə simptomlarınız varmı?"	☐ bəli	☐ xeyr
Tibbi və cərrahi tarix			
17	Tibbi və cərrahi tarix barədə soruşdu: • "Hər hansı xroniki xəstəlikləriniz varmı?", "Hazırda müntəzəm olaraq həkimə müraciət edirsiniz?" • "Əvvəllər hər hansı əməliyyat və ya prosedurlarınız olubmu?"	☐ bəli	☐ xeyr
Dərmanlar			
18	Xəstə qəbul etdiyi dərmanlar haqqında soruşdu: • "Hazırda hər hansı reseptlə yazılan və ya reseptsiz dərmanları qəbul edirsinizmi?" • "Hazırda qəbul etdiyiniz dərmanların hər hansı əlavə təsirini müşahidə etmişinizmi?"	☐ bəli	☐ xeyr
Allergiya			
19	Xəstənin allergiyası olub-olmadığını soruşdu, əgər varsa, onun maddəyə necə reaksiya verdiyini soruşdu: "Hər hansı bir dərmana və ya ümumiyyətlə allergiyanız varmı?", "Özünü tam olaraq necə göstərir?"	☐ bəli	☐ xeyr
Sosial anamnez			
20	Peşə, iş şəraiti haqqında soruşdu: "Aktiv və ya daha çox oturmaq işiniz varmı?" ...	☐ bəli	☐ xeyr
21	Zərərli vərdişlər haqqında soruşdu: "Hər hansı zərərli vərdişləriniz varmı?"	☐ bəli	☐ xeyr
22	Həyat tərzi, fiziki aktivlik, qidalanma haqqında soruşdu: "Adi fiziki fəaliyyətiniz və qidalanmanız haqqında məlumat verə bilərsinizmi?"	☐ bəli	☐ xeyr
Ailə anamnezi			
23	Ailə anamnezi haqqında soruşdu: "Ailənizdə, yaxın qohumlarınızda oxşar simptomlar olubmu? Qohumlarınızda ümumiyyətlə hansı xəstəliklər varmı?"	☐ bəli	☐ xeyr
Ümumiləşdirmə			
24	Xəstənin şikayətləri barədə dediklərini ümumiləşdirdi : "Beləliklə, biz bildik ki, Sizdə... (bütün simptomları və onların xüsusiyyətlərini sadalamaq)"	☐ bəli	☐ xeyr
25	Xəstədən qaçırdığınız başqa bir şey olub olmadığını soruşmaq: "Nəyisə qaçırmışsınız? Nəsə əlavə etmək istəyirsiniz?"	☐ bəli	☐ xeyr
Baxışa keçid			

26	Xəstəyə müayinəyə davam edəcəyini bildirdi. Ümumi baxışın dəqiq nələri əhatə edəcəyini izah etdi: <i>"İndi ümumi baxışa keçəcəyik. Buraya dərinin, nəbzın müayinəsi, qan təzyiqinin ölçülməsi və ürəyin və ağciyərlərin dinləməsi daxildir"</i>	☐ bəli	☐ xeyr
27	Müayinəyə davam etmək üçün könüllü məlumatlı razılığını almaq: <i>"Siz bu müayinəyə razısınızmi?"</i>	☐ bəli	☐ xeyr
28	Əlavə sualların olub-olmadığını soruşmaq: <i>"Sorğu və ya müayinə ilə bağlı hər hansı başqa suallarınız qalıbmı?"</i>	☐ bəli	☐ xeyr
29	Yoxlama prosesində sual vermək imkanından bəhs etmək: <i>"Müayinə zamanı suallar yaransa, soruşa bilərsiniz"</i>	☐ bəli	☐ xeyr
Ünsiyyət bacarıqları			
30	Aktiv dinləmə bacarıqlarından istifadə edir	☐ bəli	☐ xeyr
31	Konsultasiya boyu göz təmasının uyğun səviyyəsində istifadə edir	☐ bəli	☐ xeyr
32	Xəstənin anladığı dildə danışır	☐ bəli	☐ xeyr

Pasportun normativ-metodik təminatı

1. Gleadle. J. (2011). History and Clinical Examination at a Glance. John Wiley & Sons.
2. Fortin, A. H., Dwamena, F. C., Frankel, R. M., & Smith, R. C. (2012). Smith's patient-centered interviewing: an evidence-based method. McGraw Hill Professional.
3. Mark C. Henderson, Lawrence M. Tierney Jr., Gerald W. Smetana. (2012). The Patient History: An Evidence-Based Approach to Differential Diagnosis, 2nd edition. McGraw Hill Companies.